

استان لرستان به‌عنوان بخشی از پیکره ایران، با برخورداری از صدها جاذبه طبیعی، تاریخی و فرهنگی، یکی از نواحی زیبا، دیدنی، بکر و خوش‌آب‌وهوا به‌شمار می‌آید. این استان به‌دلیل شرایط مناسب آب‌وهوایی و قرار گرفتن در مسیر اصلی به‌سمت نواحی جنوب کشور همه‌ساله پذیرای مسافران زیادی است.

لرستان از شمال به استان‌های مرکزی و همدان، از شرق به استان اصفهان، از جنوب شرقی به چهارمحال و بختیاری، از جنوب به استان خوزستان و از غرب به استان کرمانشاه و ایلام محدود است. آب‌وهوای لرستان بسیار متنوع است. بخش‌های مرتفع شمالی آن دارای آب‌وهوای سرد کوهستانی است و شهرهای ازنا، الیگودرز، الشتر و وراپاد را شامل می‌شود. در این ناحیه زمستان‌های سرد و پربرف و تابستان‌های معتدل دیده می‌شود. آب‌وهوای نواحی جنوبی لرستان که شهر پلدختر در محدوده آن واقع شده، کم‌ارتفاع، کم‌باران و دارای تابستان‌های بسیار گرم است. بخش‌های مرکزی این استان از قبیل شهرهای خرم‌آباد، بروجرد و بخش چگنی آب و هوای معتدل دارند.

استان لرستان سرزمینی کوهستانی است که در محدوده میانی کوه‌های زاگرس واقع شده است. کوه‌های زاگرس غالباً از رسوبات آهکی تشکیل شده است و در آن غارهای فراوانی به‌چشم می‌خورد. غار تمند و غار بزئوید در اطراف الیگودرز، غارهای سفیدکوه در اطراف خرم‌آباد، غار منو در اطراف دو رود و غار سراب سفید در حوالی بروجرد از این‌جمله‌اند. غار دوشه در بالای کوه دوشه در بخش چگنی در دیواره خود نفاشی‌های زیبایی از عصر حجر دارد و غارهای همیان و میرملاس در کوه‌دشت دارای نقوش صخره‌ای از گوزن و شکارچی و اسب می‌باشد.

زیباترین غار استان، غار کلماکره در ۱۵ کیلومتری شمال غربی پل دختر است که بسیار صعب‌العبور است و آثار ارزشمند تمدن بشری (اواخر دوره هخامنشی)، در آن یافت شده است. این غار با استلاکمیت و استلاگنیت‌های زیبا نگاه‌ه‌ریبننده را به خود جلب می‌کند.

یکی از مهم‌ترین و زیباترین دریاچه‌های دائمی کوهستانی ایران دریاچه گهر است. که در مرکز منطقه حفاظت‌شده اشتران‌کوه در ارتفاع ۲۴۰۰ متری از سطح دریا پدید آمده است. طول دریاچه گهر حدوداً ۱/۵ کیلومتر و عرض متوسط آن به ۶۰۰ متر و عمق آن به ۲۷ متر می‌رسد. در زمستان بیشتر سطح این دریاچه یخ می‌بندد. وجود درختان، گیاهان و مناظر زیبا در اطراف دریاچه آن را به‌شکل یک پارک طبیعی درآورده که مشتاقان زیادی را در طول سال و به‌ویژه در تابستان به خود جذب می‌کند. از جمله تفریحات فرحبخش دریاچه، ماهی‌گیری با قلاب است که با اخذ مجوز از پایگاه محیط‌زیست مستقر در دریاچه امکان‌پذیر است. غالب ماهی‌های دریاچه، قزل‌آلای رنگین‌کمان است.

به‌غیر از گهر، در جنوب بروجرد یک تالاب و در جنوب شهر پلدختر در جوار روستاهای ولی‌عصر و تنگ فنی ۹ تالاب وجود دارد. این تالاب‌های زیبا، زیستگاه جانوران آبی و پرندگان مهاجرات است. همچنین در شهر خرم‌آباد تالاب وسیعی با تأسیسات تفریحی و

رفاهی به نام دریاچه کیو وجود دارد. مسیر کوهستانی رودهای استان، باعث پدید آمدن آبشارهای زیبا و دل‌انگیزی شده که تمام آن‌ها بکر و بسیار دیدنی هستند. مهم‌ترین این آبشارها، آبشار بیشه در ایستگاه بیشه شهرستان دورود، آبشار آب سفید در بخش ذلقی شهرستان الیگودرز، آبشار افرینه در روستای افرینه بخش ملایو و آبشارهای تاف و وارگ در بخش پاپی و آبشارهای نوژیان و گریت در خرم‌آباد هستند.

استان لرستان دارای طبیعتی دلپذیر، زیبا و جنگل‌ها و مراتع سرسبز است. در دامنه زاگرس غالباً جنگل بلوط دیده می‌شود. علاوه بر آن گونه‌های جنگلی پسته، بادام، ارس، زالزالک، زیتون، نارون، گردو، زبان‌گنجشک و میوه‌های جنگلی گل‌ابی، آلبالو و گیلاس جنگلی وجود دارد. همچنین انواع گیاهان دارویی مانند گل‌گاو زبان، خاکشیر، گل ختمی، آویشن، عناب، ترنجبین، ریحان، گل بنفشه، گل محمدی، بیدمشک، ریواس، شیرین‌بیان و ... در استان نمو می‌کند.

مراتع استان لرستان از غنای خاصی برخوردارند و از سرمایه‌های با ارزش این استان به‌شمار می‌روند. وضع طبیعی استان باعث تنوع جانوران وحشی شده است. گونه‌های حیوانی عمده در این استان عبارتند از: خرس قهوه‌ای، سمور، سنجاب، گراز، کفتار، روباه، کل و بز، قوچ و میش، آهو و پلنگ. در رودخانه‌ها و تالاب‌های استان پرندگان مهاجری مانند لک‌لک، حواصیل، چنگر و انواع غاز و مرغابی دیده می‌شود. آب‌های جاری استان دارای انواع ماهی‌ها، از جمله زردماهی، قزل‌آلا، کپور و رنگین‌کمان است. در غاری در منطقه بخش پاپی که دارای یک سفره آب است، یک نوع ماهی استثنایی زیست می‌کند که فاقد چشم بوده و به‌وسیله شاخک‌های حسی کنار سر خود با محیط ارتباط برقرار می‌کند. این ماهی کورمورد توجه و مطالعه شماری از زیست‌شناسان خارجی قرار گرفته است.

برنزه‌های (مفرغ) لرستان

دوران مفرغ که از هزاره سوم قبل از میلاد پدید آمده، به‌عنوان یکی از درخشان‌ترین دوره‌های تمدن بشری در ایران و حتی جهان به ثبت رسیده است. دوره مفرغ را دوره طلایی و شکوفایی هنر و تمدن لرستان می‌نامند. زیرا صنعت کاران مفرغ در این منطقه با استفاده از ساده‌ترین شیوه‌های صنعت ریخته‌گری، قالب‌سازی و تراشکاری، آثار و اشیای بسیار ارزشمند و هنرمندانه‌ای از خود برجای گذاردند. به‌طوری که این آثار زینت‌بخش و افتخار موزه‌ها است. اقوامی که از آنان به‌عنوان قوم کاسی نام برده می‌شود، در هنر خود از تمدن‌های هم‌جوار مثل بابلیان، سومریان، آشوریان و عیلامی‌ها تأثیر گرفته و اشکال بی‌نظیری از مفرغ، متأثر از زندگی اجتماعی، اقتصادی و باورهای خود پدید آورده‌اند.

خرم‌آباد؛ مرکز استان

این شهرستان در فاصله ۴۸۰ کیلومتری جنوب غرب تهران، در دره‌ای خوش آب‌وهوا با درختان انبوه و جویبارهای پرآب، و در میان کوه‌های بلند واقع شده و به‌لحاظ طبیعت خاص خود دارای مناظر دیدنی و تفرجگاه‌های طبیعی فراوانی است. از لحاظ قدمت و سابقه تاریخی، این شهر با تاریخ چند هزار ساله‌ای که دارد، یکی از شهرهای قدیمی ایران به‌شمار می‌آید که در طی تاریخ، دستخوش تغییرات زیادی شده است. در داخل

لرستان
Lorestan

سرزمین مفرغ، ترانه و بلوط

عکس ها : علیرضا فرزین

و اطراف شهر آثار و اشیای متعددی از تمدن‌های کاسی، بابلی، عیلامی، ساسانی، سلجوقی، خوارزمشاهی و ... به‌دست آمده که گویای قدمت خرم‌آباد است.

جاذبه‌های استان:

۱- قلعه فلک‌الافلاک

این قلعه زیبا و دیدنی با ۵۳۰۰ متر مربع مساحت بر فراز تپه‌ای در مرکز شهر خرم‌آباد قرار گرفته است. نام قدیم آن که به دوران ساسانیان برمی‌گردد، دژ شاپورخواست بوده و دارای هشت برج مدور و دیوارهای بلند و مستحکم است. فضای داخلی بنای فعلی به چهار تالار نسبتاً بزرگ حول دو حیاط و تعدادی تالار و اتاق تقسیم شده است. در ورودی بنا در سمت شمال و در برج شمال غربی تعبیه شده است. آب قلعه به‌وسیله یک حلقه چاه به عمق ۴۰ متر تأمین می‌شده که در حال حاضر نیز قابل بهره‌برداری است.

این قلعه با اشراف کامل بر اطراف، محل امن و سنگری محکم برای حکام در مقابله با مخالفان بوده و در برخی موارد نیز به‌عنوان مرکز حکومت منطقه‌ای و حتی کاروانسرا

مورد استفاده قرار می‌گرفته است. قبل از انقلاب اسلامی از قلعه به‌عنوان زندان استفاده می‌شده است. مصالح بنای فعلی مرکب از خشت، آجر، سنگ و ملات است. پیدایش شهر خرم‌آباد از این قلعه بوده و به‌تدریج در اطراف آن توسعه یافته است. این بنا علاوه بر ویژگی‌های معماری پرصلابت، گنجینه‌ای منحصر به‌فرد نیز دارد. این گنجینه دارای موزه باستان‌شناسی و مردم‌شناسی است و ابزارهای سنگی عهد حجر، سفالینه‌های پیش از تاریخ، مهرهای متنوع سنگی عهد حجر، مهرهای متنوع سنگی، اشیای بی‌نظیر و مقدس مفرغی، ظروف و اشیای مربوط به دوران اسلامی و نمونه‌هایی از سنگ‌مزارهای منقوش لرستان را در دل خود جای داده است.

۲- گرداب سنگی

در شمال غرب خرم‌آباد و در دامنه کوه، چشمه‌ای قرار دارد که در اطراف آن دیواره‌ای سنگی به شکل استوانه کشیده شده است. بلندی دیوار از کف چشمه ۱۸ متر و دارای یک دریاچه بزرگ است که در گذشته آب چشمه از این دریاچه به‌وسیله نهرهایی به دره‌ای در جنوب غربی خرم‌آباد جاری می‌شده و مورد استفاده اهالی آن دره قرار می

گرفته است. این بنا مربوط به دوره ساسانیان و از مصالح سنگ و گچ ساخته شده است.

۳- پل شاپوری (پل شکسته)

این پل یکی از شاهکارهای معماری دوره ساسانیان محسوب می‌شود و در جنوب شهر خرم‌آباد واقع شده است. این پل حدود ۲۳۰ متر طول و بیش از ۱۹ چشمه‌طاق داشته که در حال حاضر فقط پنج چشمه طاق از آن‌ها برجای مانده است. مصالح این پل از سنگ، ملات گچ و ساروج است که با ویژگی‌های فنی بسیار ارزشمندی ساخته شده است. این پل بخش‌های غربی لرستان را به شرق خرم‌آباد و از آن‌جا به خوزستان متصل می‌کرده و به همین لحاظ از اهمیت خاصی برخوردار است.

۴- دریاچه کیو

دریاچه‌ای مصنوعی با چشم‌اندازهای طبیعی زیبا، جنگل مصنوعی و امکانات تفریحی و بازی کودکان به نام دریاچه کیو، در شمال غربی شهر خرم‌آباد قرار گرفته است. آب دریاچه از طریق سراب کیو تأمین شده و مساحت آن حدود هفت هکتار و عمق آن بین ۳ تا ۷ متر است. این دریاچه با امکانات قایقرانی بر روی آن، زیبایی خاصی به پارک کیو بخشیده است.

۵- آبشار نوزیان

در ۵۱ کیلومتری شهر خرم‌آباد و ۲۰ کیلومتری ایستگاه راه آهن کشور در ناحیه‌ای جنگلی به همین نام واقع شده است.

این آبشار در اثر جاری شدن سرچشمه آب‌تاف، از ارتفاعات منطقه ایجاد شده است. ارتفاع آبشار از بالا تا پای پله دوم، ۹۵ متر است. این آبشار یکی از زیباترین جاذبه‌های طبیعت لرستان است که هر ساله مردم زیادی از آن و تفریح‌گاه‌های اطراف آن دیدن می‌کنند.

۶- آبشار گریت

این آبشار در روستای گریت بخش پاپی در فاصله ۵۰

کیلومتری شهرستان خرم‌آباد به ارتفاع ۱۵ متر و عرض تاج ۱۷ متر قرار دارد و از جمله جاذبه‌های طبیعی و گردشگری دیدنی استان محسوب می‌شود. فاصله این آبشار تا بخش پاپی حدود یک ساعت پیاده روی است. این آبشار در گویش محلی به تاف هفت‌چشمه معروف بوده و پوشش جنگلی اطراف آن، درختان بلوط، زالزالک و مو است.

۶- مسجد جامع بروجرد

این مسجد قدیمی که در شرق بروجرد واقع شده، از آثار ارزشمند دوره اسلامی است که گنبدخانه آن در قرن سوم هجری قمری ساخته شده است. بنای اولیه مسجد فاقد گلدسته بوده و دو گلدسته موجود در سال ۱۲۰۹ هجری قمری ساخته شده است. زیباترین قسمت مسجد، منبر ۹ پله‌ای آن است که در سال ۱۰۶۸ هجری قمری از جنس چوب ساخته شده است.

از دیگر جاذبه‌های استان لرستان می‌توان به موارد زیر اشاره کرد: غار گوکان در ۵۰ کیلومتری جنوب خرم‌آباد، معبد مهری باواس (بابا عباس) در ۵ کیلومتری جنوب غربی خرم‌آباد، قلعه کوهزاد در بخش رومشگان، معبد سرخ‌دم‌لری درشش کیلومتری شرق شهر کوه‌دشت، پل دختر در ۱۱۰ کیلومتری خرم‌آباد، در مسیر راه اصلی لرستان به خوزستان، پل گاومیشان در ۳۰ کیلومتری جنوب غربی شهر پلدختر، پل کشکان در جنوب شهر خرم‌آباد، مناره آجری در جنوب شهر خرم‌آباد، سنگ‌نوشته در خیابان شریعتی خرم‌آباد، امامزاده قاسم در ۳۰ کیلومتری شمال شهر ازنا، آرامگاه شجاع‌الدین خورشید در ۱۵ کیلومتری جنوب خرم‌آباد، گنبد بابا بزرگ در ۵۰ کیلومتری غرب نورآباد و امامزاده جعفر در انتهای خیابان جعفری بروجرد.

آداب و رسوم

اهالی لرستان مردمی مهمان‌نواز، سخت‌کوش و صبور

بوده و به اعتقادات دینی و اسلامی خود پای‌بند هستند. مراسم مذهبی در این استان، خصوصاً برگزاری مراسم عزاداری تاسوعا و عاشورا در خرم‌آباد و سایر شهرهای استان باشکوه معنوی خاصی برگزار می‌شود.

مراسم ازدواج در میان مردم استان و به‌خصوص عشایر با استفاده از موسیقی محلی دارای اهمیت خاص بوده و بسیار دیدنی و جالب است. سن ازدواج در استان (خصوصاً بین عشایر) پایین است، لیکن طلاق و جدایی در ازدواج‌ها کمتر صورت می‌پذیرد.

سازهای محلی و سنتی این استان کمانچه، سرنا و دهل است. سرنا نواز معروف، مرحوم "شاه‌میرزا"، که در جشنواره آوینیون فرانسه، برترین نوازنده سازهای بادی جهان شناخته شد و لقب مروارید آقیانوس‌ها را به‌خود اختصاص داد، اهل این استان بوده است.

صنایع دستی و سوغات

قالی‌بافی از مهم‌ترین فعالیت‌های اقتصادی و معمول‌ترین صنایع دستی استان لرستان محسوب می‌شود. این صنعت در بیشتر شهرستان‌های استان رایج است. همچنین گلیم‌بافی، حصیربافی، جاجیم‌بافی و بافت سیاه‌چادر در میان عشایر منطقه و در اغلب شهرهای استان از جمله خرم‌آباد و کوه‌دشت متداول است.

ورشوسازی که صنعت قلمزنی روی ظروف ورشو است از جمله صنایع دستی مهم بروجرد محسوب می‌شود. علاوه بر این‌ها گیوه بافی و دباغی هم در لرستان انجام می‌شود. انواع صنایع دستی، لبنیات و عسل، مهم‌ترین سوغات استان لرستان را تشکیل می‌دهند.

سایت‌های سازمان میراث فرهنگی، صنایع دستی و گردشگری استان لرستان:

www.Lorestancho.ir

www.Lorestanmiras.org

www.Falakolaflak.ir